

طراحی الگوی مناسب برنامه درسی مهارت های زندگی برای دوره تعلیم و تربیت عمومی

مجری: یوسف ادیب

استاد ناظر: دکتر حسن پاشا شریفی

به ویژگی های رشد کودکان و نوجوانان و مسایل و مشکلات پیش روی آنان آموزش مهارت های فوق در دوره تعلیم و تربیت عمومی اهمیت مضاعف می یابد. لذا با توجه به ضرورت آموزش مهارت های زندگی به دانش آموزان دوره تعلیم و تربیت عمومی و ملاحظه وضعی جاری، این تحقیق به عمل آمد. هدف عمده تحقیق، تعیین مهارت های زندگی ضروری برای دانش آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی و آرایه الگوی مناسب برنامه درسی مهارت های زندگی بوده است.

سؤال های تحقیق:

- ۱- مهارت های زندگی مربوط به دانش آموزان ابتدایی و راهنمایی تحصیلی در یک رویکرد بین المللی کدام هستند؟
- ۲- از نظر دانش راهنمایی تحصیلی، معلمان و والدین و کارشناسان مرتبط با برنامه ریزی درسی دوره ابتدایی و راهنمایی و صاحب نظران تعلیم و تربیت مهارت های زندگی ضروری برای دانش آموزان ابتدایی و راهنمایی تحصیلی کدام ها هستند؟
- ۳- مبانی فلسفی، روان شناسی، جامعه شناسی و نظریه های برنامه درسی مربوط به آموزش مهارت های زندگی برای دانش آموزان ابتدایی و راهنمایی تحصیلی کدامند؟
- ۴- کدام یک از مهارت های زندگی در برنامه های درسی موجود دوره ابتدایی و راهنمایی تحصیلی آرایه شده اند؟
- ۵- الگوی مناسب برنامه درسی مهارت های زندگی برای دوره ابتدایی و راهنمایی تحصیلی: از حیث (الف) ساختار (ب) اهداف (ج) نوع محتوا (د) راهبردهای تدریس (ه) ارزشیابی، کدام است؟
- ۶- الگوی برنامه درسی طراحی شده از نظر متخصصان برنامه ریزی درسی از چه میزان اعتبار برخوردار است؟

در پایان مشخص گردید که الگوی مناسب برنامه درسی مهارت های زندگی برای دوره راهنمایی تحصیلی و ابتدایی از نظر ساختار و سازماندهی محتوا به صورت تلفیقی، از نظر هدف مبتنی بر نیازهای روزمره دانش آموزان از نظر محتوای روش کاری و از نظر راهبردهای تدریس مبتنی بر مدل های تعامل اجتماعی و رشد ویژگی های شخصی و از نظر ارزشیابی و مبتنی بر روش های کمی و کیفی بررسی عملکرد دانش آموز است.

کلیدواژه ها:

مهارت های زندگی، برنامه درسی، دانش آموزان راهنمایی تحصیلی، دانش آموزان ابتدایی، حل مسئله اجتماعی، تصمیم گیری، توانایی های روانی و اجتماعی.

بیان مسئله:

امروزه بخشی از برنامه های درسی سطوح گوناگون تحصیلی به آموزش مهارت های زندگی اختصاص دارد. در اهداف آرمانی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران نیز تحت مضامین گوناگون به آموزش مهارت های زندگی تأکید شده است، از آن جمله:

پرورش روحیه اعتماد به نفس و استقلال شخصیت
پرورش متعادل عواطف انسانی و هم زیستی
مسالمت آمیز
پرورش روحیه مشارکت و همکاری در فعالیت های گروهی

روحیه تحمل آرا دیگران و سعه صدر
پرورش روحیه مقاومت در برابر تبلیغات سوء
تأمین سلامت جسمی و بهداشت روانی (صافی، ۱۳۷۹)

هر چند که آموزش مهارت های زندگی در همه سطوح تحصیلی مورد تأکید است اما با توجه

هدف عمده این پژوهش، شناسایی مهارت های زندگی برای دانش آموزان دوره تعلیم و تربیت عمومی و طراحی الگوی مناسب برنامه درسی مهارت های زندگی برای دوره مذکور بوده است. روش های پژوهش عبارت است از: توصیفی-تحلیلی، نیازسنجی، تحلیل محتوا. با استفاده از روش اول و با مطالعه کتابخانه ای، مصادیق مهارت های زندگی در یک رویکرد بین المللی شناسایی و مبانی برنامه درسی مربوط به آن برای دانش آموزان راهنمایی تحصیلی ایرانی تعیین گردید. نیازسنجی جامعه آماری عبارت بودند از:

- ۱- کلیه دانش آموزان راهنمایی تحصیلی، معلمان و والدین و دانش آموزان، متخصصان و کارشناسان برنامه ریزی درسی.
- ۲- معلمان و والدین دانش آموزان ابتدایی و متخصصان و کارشناسان برنامه ریزی درسی دوره ابتدایی.

نمونه های آماری عبارت از (الف) ۱۲۹۶ نفر دانش آموز راهنمایی، ۴۳۲ نفر والدین دانش آموزان دوره راهنمایی، ۲۱۷ نفر معلم راهنمایی، ۵۰ نفر صاحب نظر و کارشناس ستادی برنامه ریزی درسی کارشناس ستادی و صاحب نظر تعلیم و تربیت بودند. روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای بوده است. ابزار تحقیق در این مرحله پرسش نامه محقق ساخته بود که در آن از نمونه های آماری خواسته می شد تا نظرات خود را در خصوص میزان ضرورت و اهمیت آموزش هر یک از مهارت های زندگی اعلام کنند.

نتایج تحقیق در مرحله نیازسنجی نشان داد که: اولویت های اول مهارت های زندگی مربوط به توانایی های روانی و اجتماعی تعلق می باشد. تحلیل محتوای همه کتب دوره راهنمایی و ابتدایی نیز نشان داد که:

به هیچ کدام از مهارت های زندگی در حد کفایت توجه نشده است.